

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiul abonamentului:

Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.— cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contineu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . 7 " — "	
" " " " " 1/2 " 3 " 50 "	

Pretiul insertiunilor:

Pentru publicationile de trei ori ce contineu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Corespondintele sè se adreseze Redactiunei dela "BISERIC'A si SCOL'A" in Aradu, la institutul pedagogic-teologic, éra banii la secretariatul consistoriului romanu ortodox din Aradu.

Nr. 2605 pres.

Restaurarea comitetelor si epitropielor parochiale, si sinódeloru, comitetelor si epitropielor protopresbiterale.

Circulariu, catra toti protopresviterii si administratorii protopresviterali din districtulu consistoriului eparchialu greco-oriental romanu alu Aradului.

Dupace cu finea anului curinte espira periodulu celor trei ani 1876. 1877. si 1878. pentru care au fostu alese corporatiunile nòstre bisericesci adeca, comitetele si epitropiele parochiale, apoi sinódele, comitetele si epitropiele protopresviterale, asia dar in sensulu statutului organicu, acelea vinu acum a se restaurá de nou, pe altu periodu de trei ani 1879. 1880. si 1881. Decei in firulu normativului consistorial din 4. dec. 1875. Nr. 2849 Pl. epitropiele si comitetele parochiale de pana acumu, sunt indeatorate a-si terminá si inchieá agendele in serbatorile nascerii Domnului, ca apoi in diu'a de anulu nou, 1 Ianuariu 1879 se le substérrna spre resolvire sinódeloru parochiale, ce se voru conchiamá prin concernintele parochu localu (§. 9 Stat. org.) cu 8 dile inainte; ér' comitetele si epitropiele parochiale de pana acumu voru remané continuandu-si activitatea pana la restaurarea loru, ce se dispune precumur urméza:

1. Este de doritu: ca la realisarea restaurarii corporatiunilor fuitòrie, — dupa tota posibilitatea — sè se usedie si aplice dispusetiunea §. 9. din Stat. org. ca adeca protopresviterii sùu insisi, sùu in casu de impededecare justificabila prin esmiterea cutaroru membri ai scaunului protopresviteralu se conduca nemidilocitu sinodulu constituante in fiecare, sùu celu pucinu in aceleia comune, — unde dupa esperintiele loru voru chipsui de neaperata si neincungiurabila presint'a si respective intrevenirea personala a loru.

2. De aceea parintii protopresviteri si administratori protopresviterali se poftescu si provóca, ca

se nisuésca pre cátu se póta a satisface acestei aspettari; lasandu-li in bun'a chipsuélă a loru se-si defiga terminele pe rondu asia, ca in timpulu celu mai scurtu dar' la tota intemplarea pana la finea lui Februarie 1879. se póta efectuí restaurarea corporatiunilor cestiunate.

3. Unde nu voru poté, sùu nu voru afilă de lipsa a escurge insisi protopresviterii, — ori a esmitre pre cutari membri ai scaunului protopresvitalu, acolo mai de timpuriu voru dà inviatuia necesaria oficiului parochialu, respective parochului presedinte alu sinodului parochialu, ca si elu se procéda corespondientiu acceptarilor la actulu restaurarii; adeca se publice cu 8 dile inainte tienerea sinodului constituante; sè se puna in contielegere cu fruntasii comunei si se combinedie o lista a acelora credintiosi, carii au insusirile recerute pentru de a fi alesi ca membri in corporatiunile bisericesci restaurande.

4. Dintre membrii corporatiunilor de pana acumu se potu realege érasi, dar' numai incátu acei'a in decursulu periodului ce espira, se voru fi doveditul demni de chiamarea loru si interesati de causele si binele bisericei.

5. Presedintii sinódeloru parochiale, inainte de a purcede la actulu restaurarii, prin cuventari acomodate voru spune credintiosilor alegetori la intellesu: cum trebuie se bage de séma candu 'si punu increderea in atari membri chivernisitori de averi bisericesci, scolarie si fundatiunale adeca: se reflec-tedie cu totdeadinsulu la normativulu consistorialu, care indegetéza de o parte insusirile ce se receru dela medularii corporatiunilor nòstre bisericesci intru a poté corespunde pe deplinu chiamarii loru; ér' de alta parte impune preotimei nòstre parochiale detorintie si responsabilitati ce o privescu nemidilocitu pre ea, si mai cu séma pre protopresviterii tractuali insarcinati cu controlarea si supraveghierea acelor'a.

6. Observandu acestea, presedintele sinodului parochialu din fiecare comună va pune la cale alegerea nouă, mai anteiu a membrilor comitetului

parochialu, apoi a epitropilor si ca se nimerescă bine acăsta alegere, va fi bine să se svatuésca înainte cu barbatii mai de frunte din comuna, facendu o combinare pe cări individi se propuna pentru de a fi alesi; er' despre actulu alegeriei va face unu protocolu ca si in anii trecuti.

7. Terminendu-se alegerea, epitropii voru depune indatinatulu juramentu: *că voru chivernisi cu credintia aveare bisericăsca, scolaria si fundatiunala*, după care cu intrevenirea protopresviterului respective a parochului localu voru primi dela epitropii de pana acumu lad'a (cass'a) bisericei, banii, tōte chārtiele de valōre si protocolele; er' membrii nou alesi ai comitetului parochialu indata se voru intrunī de dupa §. 18. din stat. org. la o siedintia constituitória si din sinulu loru 'si voru alege presiedinte si notariu; apoi dupa acăst'a constituire voru intră in activitate pentru agendele prescrise si anume, comitele pentru celea din §. 23. er' epitropiele pentru celea din §. 27. ai Stat. org.

8. Dupa premergerea acestora, sinōdele parochiali voru urmă mai de parte la alegerea trebuintiosului numeru de membri pentru sinodulu protopresvitalu dupa normele precisate in Art. II. §§. 38. 40. si 41. din statutulu organicu; er' pentru restaurarea sinōdelor protopresvitali totu pe acestu periodu nou de trei ani, — oficiele protopresvitali voru defige unu terminu acomodatul impregiurilor asia, ca aceste sinōde protopresvitali ce se intrunesc in prim'a séu a dōu'a dumineca din lun'a lui Februarie 1879. se fie totodata constituante.

9. La actulu restaurarii sinōdelor protopresvitali au se deservésca de cincisura totu aceleasi norme prevediute in cercularulu episcopescu de datulu 24 Iuliu 1869. Nr. 1874. si 27 Novembre 1869. Nr. 1387. ce s'au urmatu la prim'a constituire a sinōdelor protopresvitali, adeca la introducerea in viétia a statutului organicu.

10. Alte stramutari neobvenindu la restaurarea sinōdelor, comitetelor si epitropielor protopresvitali vine a se mai reflectă inca numai asupr'a acelei impregiurari: că scaunele protopresvitali, ca foruri judecatoresci de prim'a instantia, investite cu jurisdictiune canonica, remanu si mai departe in activitate, si numai incătu unii membri ai loru prin mōrte, séu prin alte eventualitati voru fi incetatui din functiune, se vor deplini locurile vacante, conformu §§. 53 si 55 din stat. org. dar' aceste alegeri au se se substérrna neconditiunatu la consistoriu pentru indeplinirea formelor canonice.

11. Despre tōte alegerile nōue si respective restaurarile corporatiunilor din cestiune, oficiele protopresvitali delocu dupa efectuirea acelor'a. voru substerne la consistoriu protocolele usuate, celu multu pana la finea lui Martiu 1879, avendu se grigesca: ca alegerile se decurga in cea mai buna ordine si linișce, substerndu totodata si list'a membrilor comitetelor si epitropielor parochiale si protopresvitali pentru insemnare in siematismulu eparchialu.

In fine oficiele protopresvitali sunt insarcinate: a grabi cu publicarea acestui cerculariu asia, ca celu multu pana in 10 a lunei curinte se ajunga la tōte oficiele parochiale submanuante, spre care scopu li se tramite numerulu recerutu de exemplarie tiparite.

Aradu, la 1 decembre, 1878.

Ioanu Metianu,
Episcopulu Aradului.

Iubirea facia de copii.

(Fine.)

Iubirea petrunsa de calitatile insirate sternesce in adulti *iubire reciproca*, carea din punctulu de vedere alu succesului educatiunei si instructiunei e de multa insemnătate pentru invetiatoriu, precum deja s'a accentuatu.

Pentru ca inse se simu iubiti, trebuie si noi se iubim pre altii; căci precum numai viēt'a produce viētia, asia si iubirea nasce érasi iubire. Ora ce inflacărēa inimile nōstre pentru iubire adunca, candu ne aruncămu privirea asupra Mantuitoriu restignitu pe cruce? De bona séma, nu dorerile lui nespuse, nici tortur'a de morte, căci tōte aceste ar escită in noi numai compatimire. Este unu ce cu multu mai sublimu, si anume, aceea consciintia, că Mantuitoriu a suferit tōte numai *din iubirea sa nemarginita facia de némulu omenescu*. Acăst'a este schintéu'a, carea aprinde inimile nōstre pentru iubire imprumutata. Se privim numai la baiatu, si usioru ne vomu convinge, cu căta iubire frageda se alipesce dinsulu de mam'a sa dulce! Caus'a acestei alipiri nu jace numai in legatur'a de sange, ci in consciintia gradata, că mam'a iubesce nemarginita pre copilul seu, lu-feresce de vicisitudinele temporului, si pentru fericirea lui ar fi in stare a-si sacrifică chiar si viēt'a. „Prefaciți scol'a in mama”, — a fostu dorint'a pia a nobilului Pestalozzi, carea s'a referit la iubirea sincera. Chiar asia se pôte dice, că iubirea educatorului produce in copii iubire reciproca.

Pe iubirea reciproca se cladesce darulu, carele se respondesce asupra resultatelor educatiunei si instructiunei.

1. *Iubirea reciproca preface scol'a in locu placutu.* Nu sufere indoieala, că cercetarea regulata a scoliei e intr'adeveru *conditio sine qua non* pentru inflorirea educatiunei si instructiunei. Scol'a pôte fi organisata ori cătu de bine, déca elevii inse impiedeca adese activitatea educatiunei si a invetiamentului, ce e mai naturalu decătu aceea, că rezultatulu dorit u se pôte realisă? Intr'adeveru, absentările dese dela scola, impiedeca séu nimicescu activitatea invetiatoriu. Caus'a jace de multe ori chiar in insusi invetiatoriu, căci nu se aprobia de copiii sei cu iubire adeverata; si pentru că scol'a sa nu e loculu iubirei

Copilul candu intra din cerculu parintilor sei in scola, e cuprinsu de óre-care frica, de óre ce nu vede pre iubiti sei. Educatorulu are detorintia, de a delaturá fric'a acăst'a. Ast'a inse numai asia i va succede, déca straplanta in scol'a sa spiritulu vietii, luminei si alu iubirei.

Invetiatorulu morosu, duru, asemenea nuorilor negri, instrainéza dela invetiatura si scola si pre cei mai diligenti elevi; si acăst'a e caus'a, că unii se infiōra chiar si de numirea scoliei. E óre de miratu, déca elevii pe langa astfelui de tractare nu simtiescu alipire cătra scolă? Nici decum. „Tractarea capriciosa séu dōra tiranisatória, sarcasm'a, batjocur'a, nimiceseu in modu claru alipirea chiar si mai nainte de a resarí,” — dice Curtman.¹⁾

De aceea invetiatorulu sè se nevoiesca, ca se imbrăciosieze cu iubire adeverata pre elevii sei, căci numai asia

¹⁾ Curtman, Lehrbuch d. Erz. u. des Unterrichts. I. Th. p. 153

va fi demnă de iubirea reciproca, conformu careia scolarii mergu cu placere la școală, afiindu intrins'a cea mai mare fericire.

2. *Iubirea reciproca face pre copii, a fi inclinat spre supunere voiōsa.* Supunerea este o virtute cardinală a elevului, și stă intru aplecarea libera a vointiei sale sub vointia ratională a educatorului. Supunerea este băs'a moralității; unde nu este supunere, acolo nu poate fi nici morală, și de unde lipsesc acestă, de acolo a disparut libertatea, indestulirea și cu această dimpreună si fericirea.

Practicabilitatea supunerei, și mantienerea disciplinei adeverate, presupună în invetitoriu iubire facia de scolarii sei. Din iubire și incredere isvioresc supunerea cu siguritate.

Nici iubirea însă nu conduce la scopu, de căcă nu este impreunată cu seriositate și cu consecintia strictă; căci copiii usioru devinu desfrenati, și astfelii în locul supunerii se ivesce nesupunerea. Celu mai periculosu verme alu educatiunei este invetitoriu, carele se deprindă pe elevi la supunere, le lingusiesc, trece cu vederea negligintă și se desmérda cu ei. Cu multu mai binecuvantata este seriositatea impreunată cu iubire, precum dejă s'a amintit.

Déca însă invetitoriu nu iubesc pre elevii sei; atunci acestă i se voru supune numai din teroare servila pana ce sunt amenintati de pedepsa, cum va trece acestă, erasi se voru aretă desfrenati. Afara de acestă urescu școlă, și voru incungiura-o măcar din ori ce cauza neinsemnată. „Déca instructorulu apare elevilor ca unu despotu său tiranu, — dice Kehr¹⁾ — atunci e forte naturalu, că cresce capete cerbicose, cari se revolă pe facia contra voiei sale, său nisce ipocriti, cari pe facia se arăta, că se supunu ordinelor lui, ér dupa spate i scotu limbă. Ceea ce nu este justu, nu sufere nici o inima nobila.“ Sciindu acestă educatoriu consciu de chiamarea sa, se va nevoi, ca se-si castige iubirea reciproca a copiilor, căci prin astă ii va cresce pentru ascultare voiōsa. Din ascultarea voiōsa se nasce apoi *iubirea de dreptate*, carea e recerintă cardinală la cultivarea caracterului. Fericit este institutul, în care arde lumină eterna a sincerității și dreptății! Ore cine și-potă inchipiú de căte neplaceri și măhniri, de căte aplicări nejuste ale midilócelor educative este liberu educatoriu déca elevii sei sunt sinceri și iubitori de dreptate! Standu astfelii trébă nu remane altă, decâtă a stimulă pre copii; ca se simtisca alipire nemarginita facia de dreptate, și în tōte faptele loru se realizeze ideia adeveratului.

Nu sufere însă indoieala, și jace în natură omenescă, că mai vertosu facia de aceia ne apropiam cu alipire, pre cari ii iubim.

De aceea educatoriu se iubesc parintesc, asemenea, cu iubire curata, carea este proprietatea cea mai sacra a inimii, și isvorulu fericirei omenesci. Educatoriu *insusi* se fia dreptu în intielesulu curatu alu cuventului, neclatită în principiile sale, ér în judecătile sale se nu se lase rapită nici de stimuli nici de simtieminte. Cu cătu e mai dreptu, cu atâtă e mai moralu, mai fericit. Astfelii elevii pastrăză sinceritatea facia de iubitulu loru educatoriu, și pururia se voru feri de minciuna, faciarnicía. Pana candu din contra, educatorii, cari sunt adeveratii despoti ai școlei, cari nu se bucură de inocenția copilarescă, și nu se intristăza de suferintele copiilor: nu-su în stare a escita în elevi alipirea sincera, iubirea de dreptate. Prin tractarea tiranică și prin fatiarnică iubirei, precum e datin'a în dilele noastre: ére ce am poté altă cresc, decâtă mincinosi, ipocriti?

3. *Iubirea reciproca escita in elevi atentiunea libera*, carea stă intru atâtirea libera a spiritului asupra unui obiect anumit, cu scopu, de a cunoaște cătu mai temeinicu obiectulu respectivu. Si de aici se poate deduce, că atentiunea e de mare însemnatate la educatiunea si instrucțiunea invetiacilor. Fără de atentiune apare zadarnica tota ostensibila si nisuntă; copiii nu si-voru procură nici

despre unu obiectu cunoaștiția solidă, si astfelii nici că poate fi vorba despre adeveratulu progresu.

Este lucru foarte importantu, ca invetitoriu se deștepe si essercizeze în elevi atentiune libera. Acăstă însă mai usioru i va succede, déca se arăta cu iubire purcesă din inima curata facia de invetiacii sei; căci iubirea face tōte. Invetitoriu, din acarui vorbe si fapte se respandesc lumină detatória de vietia a iubirei asupra elevilor sei, acelă de comună posiede si aceea maniera alăsă, prin carea preface chiar si cele mai seci studii in placute. Cum asculta inimă fragedă, cu cătu atentiune e la totu cuvenitul invetitoriu, candu acestă vorbesce cu iubire si interesantu! Preicum riuletiul linu primește radiele sărelui, asia si elevul e petrunsu de fia care vorba a iubitului seu invetitoriu. Mai că e imposibilu, ca elevii se nu fia cu atentiune incoredata déca se apropiă cu iubire adeverata facia de invetitoriu loru. Lucru pré naturalu, că dela unu astfelii de invetitoriu se astăptă rezultate mai binecuvantate, decâtă dela acelă, carele stă au inimă inghiciata naintea scolarilor sei.

Si apoi nu e micu numerulu aceloru invetatori, pe acărora frunte se obseră totu nuori grei; cari pentru escitarea atentiunei in elevi recurg la pedepse nejuste, numai la iubirea detatória de vietia nu se adresă, dela carea se poate astepta totu binele. Acestă nici se nu conteze, ca discipulii se li asculte cu atentiune prelegerile loru. Tractarea despotică poate fi numai isvorulu *distragerei*, carea dorere, e forte incubata prin școle. Acăstă scadere contribue in modu impiedecatoriu la rezultatulu invetimentului; scolarii au urechi si nu audu; ochii loru sunt atintiti asupra unui obiectu si totusi nu vedu; sufletul loru se află intr'o stare dormitanda, măcar invetitoriu se vorbescă ori cătu de interesantu. Sub astfelii de impregiurări nu se potu astepta rezultate favorabili nici pe terenulu educatiunei dar neci pe terenulu instructiunel.

4. *Iubirea reciproca destăptă in copii diliginta.* Diligintă ca o virtute cardinală a vointiei nu e altă, decâtă indreptarea activității perseverante spre realizarea cătu mai perfecta a unui scopu materialu si spiritualu determinat. Diligintă e băs'a multoru fapte bune, si se poate privi ca factorulu principalu la devingerea greutătilor. Labor omnia vincit. Fara diligintia școlă nici candu nu va ajunge cu siguritate la sublimulu seu scopu; căci parteau cea mai mare a copiilor fiindu dotata numai cu calități de midilociu, — in lipsa activității si aceste calități usioru potu degenera. „Degenerarea activității — dice Lubrich²⁾ — trebuie impiedecata cu precugetare din partea educatorului; de óra ce copiii fara diligintia nu potu produce progresulu dorit nici pe terenulu educatiunei, nici pe terenulu instructiunel, si nici candu voru deveni maioreni nu se potu astepta dela dinsii, ca să-si implinească chiamarea in modu folositoriu.“

Acăstă însă mai bine i va succede, déca elu insusi este diligintă intrupata, déca iubesc cu sinceritate si cu caldura pre invetiacii sei, si se nevoiesc a castiga iubirea loru reciproca. Candu elevii se alipesc cu iubire si reverintia de invetitoriu loru, e pré naturalu, că in tōte si preste totu voru imprimi cu bucuria vointă ratională a iubitului loru invetitoriu, si prin diligintia deosebita i voru castiga indestulirea.

Ivorulu negligintie elevilor adese se poate astă in insusi educatoriu, candu nu procede in predare cu bucuria si iubirea receruta; candu propune astfelii de lucruri cari nu-su amesurate intielegintiei copiilor. Si in acăstă gresieă foarte usioru poate căde invetitoriu, căci asia i se dă ocazie de a figura naintea parintilor. Dupa incoreză indelungata, dar totu fara rezultat, copiii se dau cu totulu negligintiei, si astfelii invetimentulu nu ajunge nimica său foarte pucinu. Influentiarea fortata, cu aplicare la desvoltarea fizica si spirituala, produce lucruri debile si stricatișe. De

¹⁾ C. Kehr. Pädagogische Blätter. Gotha. 1875. IV. B. p. 175.

²⁾ G. Lubrich Á., Neveléstudomány. II. T. p. 501.

aici se nasce apoi caracterulu slabu, cu carele dorere, in dilele nôstre ne intelnim pasu de pasu.

5. Iubirea reciproca alina greutatile si necasurile impreunate cu chiamarea educatorului. Acest'a este punctul de lumina, in care se concentréza tóte radiele darului. E necontestabilu, că *consciintia* acuratetiei, dreptatii si a cugetului, forméza unu isvoru alu vioiciunei si fericirei educatorului, carele nici candu n'ar trebui se sece.

Dar pe langa acésta conscientia mai alesu *copiii* sunt in stare, ca se mangaia pre inventatoriulu loru in midiloculu greutatiloru oficali, se-i aline necasurile si se-i destepte indestulirea. Si numai *iubirea reciproca* i face apti spre acésta.

Ce daru fericitoriu se respandesc asupra resultatului activitatii educative, déca copiii sunt invapaiati pentru iubirea reciproca purcésa din inima curata! Cu cea mai sincera incredere si stima impresora pre iubitulu loru inventatori; in tóte nisuiescu, ca se-i marésca indestulirea prin ascultarea libera, atentiunea incodata si prin diliginta loru perseveranta. Si candu voru parasi sanctuarulu scólei, si voru pasi pe scen'a deschisa a vietii, chiar si atunci voru iubi si stimá infocatu pre inventatoriulu loru prémaritul, carele prin modulu celu mai salutariu i-a deprinsu in inventatura, in activitate propria si in acele principie morale, cari in midiloculu luptelor vietii ii voru mangaiá si asigurá o essintia onorifica; carele i-a educatu ca pre ómeni adeverati, si i-a pusu in stare, ca de sine si prin sine sè se aprobia totu mai tare de perfectiunea nemarginita.

Pentru ca inse se fimu iubiti, si noi trebuie se iubim pre altii; căci numai iubirea produce érasi iubire. De aceea iubésca educatoriulu infocatu si adeveratu pre elevii sei; bucore-se déca pôte privi in ochilor si la surisulu nevinovatu, si prin alipirea sa completu stée in legatura cu naivitatea. Déca judeca, că in copilarime prevede *lumea nouă*, sperantia unui viitoriu mai frumosu, precum au cugetat spartani: atunci negresitu că va iubi tare si nemarginitu. Déca si-revoca in memoria, că chiar cu carier'a pedagogica e impreunata rabdarea cea mai mare, că mai vertosu educatoriulu sufere multu in viétia, si pentru tóte aceste adese e remuneratu cu ingratitudine din partea lumei: atunci va fi cu iubire facia de elevii sei, carea iubire singura promite desdaunare ceréscă pentru tóte amaritumile.

Educatoriulu, in carele iubirea facia de copii e desvoltata in mesura mare, va posiede, acelu tesauru sufletescu de care nime nu-lu pôte despoiá. Acestu tesauru e, *indestulirea basata pe conscientia*, adeca *fericirea*. Acésta e mai sacra in viétia omenescă. Omulu n'a amblatu nici candu, si nici n'a potutu amblá dupa alt'a, decâtua dupa fericire. Acésta a cautat'o pururia, si va cauta-o in continuu.

Iubésca deci educatoriulu intr'adeveru si infocatu pre elevii sei: căci deca nu iubesce: tóta ostenel'a si nisuintia sa e de prisosu; nu va fi in stare a-si aperá veseli'a inime in contra vitregitâtilor vietii viforóse si in urma se ruinéza pre sine insusi.

Educatoriulu, carele scie iubi, acel'a e „in Dumnedieu si Dumnedieu in elu, căci Dumnedieu insusi e iubirea“. Acel'a va propasi totu-de-un'a cu bucuria pe carier'a sa sublima; va impartii giuru impregiuru darulu seu, si pentru sine va afla liniscea sufletesca: *fericirea*.

Dr. Lazaru Petroviciu,
profesor.

Cultur'a poporului si scól'a poporală desvoltate istorice cu deosebita privire la Helvetia.

(Continuare).

Tieranii se eliberara de sub jugulu jobagiei mai antaiu in Baden in 1783, mai pe urma in Siegmaringen in 1833. In Prussi'a se introduce in loculu jobagiei in 1791 servitiele asia numite ereditarie. Prin acésta se schimbă numai numele. Faptice se sustienù jobagi'a pana in 1809.

Tieranulu nu locuiá pr pamentul proprio. Elu nu lucrá apoi numai pamentulu, ce i se dedese lui, ci si pamentul domnului seu. Servitiele si darile lui erau nenumerate. „Lang“ enumera in memóarele sale cam vro 800 de feliuri de servitie si dàri.

Cand erá timpulu frumosu trebuiá se lucre tieranulu campurile domnului, si se care bucatele acestui'a. Elu trebuiá se stea in fiecare momentu la dispositiunea domnului seu, chiar si daca lucrurile proprii s'ar fi nimicitu. Intr'aceea in se femei'a si pruncii tieranului trebuiau se traiésca acasa in cea mai mare miseria. La anulu 1749 restrense unu ordinu de cabinetu pe nobilimea prusiana de a nu intrebuintia pe tieranu mai multu de trei dile in septemana. Acestu ordinu nu se observă in se nici decâtua din cauza că tieranulu nu avea dreptulu de a se jelui nicairi. Domnisióra domnului de pamentu chiamá pe tieranu la curte candu lu-intetia lucrulu, mai tare. Acest'a trebuiá se-si neglige lucrulu, si se sufere astfelii cele mai mari daune nu mai pentru ca se satisfaca unui capriciu, si se duca flamendu si obositu de multe ori mile intregi cutare biletu. Unu lucru mai ridiculosu si mai neumanu erá, că fetele si femeile tieraniloru, dupa ce veniau acasa obosite de lucrulu celu greu alu campului, trebuiau se alerge tóta noptea prin lacuri, se bata ap'a cu nuiele, ca se faca brósele se taca, si se nu conturbe somnulu cocóneloru boieriu-lui. Tieranulu trebuiá se prezenteze copii sei domnului, in data ce acest'a deveniau capaci de lucru. Din momentul acest'a ei trebuiau se servésca unu siru lungu de ani la curte. Aci erau tractati in modulu celu mai barbaru. Domnii se purtau facia de supusii loru atâtu de barbaru, in cátu reformatorulu Brenz dice: „că privindu la modulu cum se tractéza tieranulu trebuie se presupuni, că elu este mai pucinu pretiuitu decâtua unu animalu irrationalu.“

Daca computi acum, că pe langa servitiele personali tieranulu trebuiá se mai dea domnului o multime de nenumerate alte dàri, astfelii trebuie se-ti formezi ideia, că tieranulu trebuiá se muncésca mai multu ca o vita, si cu tóte acestea se traiésca viéti'a cea mai miserabila. O adeverata plaga devenise pentru tieranu animalele de venatu. Boierii credeau, că acestea sunt create pentru placerile loru. Ei erau cu deosebita priveghiare, ca acestea sè-se inmultiesca. Ele esiau apoi pe campuri, pustiiau semenaturile, si nimiceau astfelii recolt'a si panea tieranului. Domnii mergeau fara nici o crutiare preste semenaturi la venatu. Daunatii pe langa daun'a, ce o suferiau mai erau apoi si batjocoriti. Nu le erá iertatu nici se-si ingradésca campurile, cu atâtu mai pucinu se gonésca, séu se ucida vre-o selbaciune. Pentru o astfelii de fapta se dictau pedepse forte aspre. Aceste selbaciuni aveau mai mare preciu inaintea domnilor decâtua tieranulu. In unele parti ale Germaniei se plati o suma anumita de bani unui venatoriu, carele ar fi puscatu unu tieranu, daca l'ar fi vediu ucidiendu vre-o selbaciune, pentru ca se-si apere de ea semenaturile.

Cu introducerea reformatiunii acésta stare a tieranului nu s'a amelioratu, ci dincontra ea deveni mai grea.

Candu intielesera tieranii din predic'a lui Luter despre libertatea evanglica, se asteptau cu dreptu cuventu, că acésta libertate buciumata atâtu de multu le va ameliorá si sórtea loru. Ei si-formulara deci in 12 articli nesce pretensiuni modeste, in cari se rugau, se li-se amelioraze sarcinele. Ei se dechiarara, că se invoiescu a platí decim'a cea mare, si se supunu la tóte servitiele personali, cari le au prestatu si parintii loru, numai se nu li-se mai impuna dari si servitie noue. Daca domnii voru mai pretinde si alte servitie, atunci ei le facu bucurosu, numai se capete pentru ele o mica rebonificare. Pretinsera in se, ca sè-se sterga decimele cele mici, pedeps'a cu móerte, jobagi'a, pedepsele arbitrarie, ce le dictéza domnii, si abusulu, ce se facea cu animalele de venatu, ca se nu se mai pustiiesca si pe viitoru acéea, ce face Ddieu se crésca in folosulu ómeniloru.

Clas'a de medilocu, burgeoasi'a recunoscu aceste pretensiuni de drepte si destulu de modeste. Deci se intrepruse pentru tierani, si se adresà pentru realisare catra Luter. Acest'a inse nu voi se scie nimicu de usiurarea si eliberarea tieranilor. „Cibus, onus et virga asino“. Paie trebuesc tieranului, fù responsulu lui. Omulu de rendu trebue se fie insarcinatu cu totu feliulu de sarcini, altecum devine arogantu si lusuriosu. Tieranulu trebue se pòrte sarcini grele, se muncésca, si se traiésca in lipsa, altfelii nu-si pòte mantui sufletulu seu. Dreptulu crestinului nu este altulu, decât suferintiele, crucea. Crestinismulu nu are nimicu cu pretensiunile tieranilor. Rugarea tieranilor pentru desfientarea jobagiei o numesce o pretensiune talharésca si contraria evangeliei. Pentru motivarea acestei assertiuni se provoca la capulu 6 din epistol'a catra Filip-seni: „Slugi supuneti-ve domnilor vostri, pentru ca vointia domnilor vostri este vointia lui Ddieu.“

Óre se fimu numai noi fara nici unu dreptu, óre numai noi se purtamu sarcine, numai noi se fimu obiél'a fieci? se intrebau tieranii. Ei se resculara, pentru ca se-si castige cu puterea aceea ce oportunitatea si dreptatea le refusara. Atunci emise Luter o proclamatiune in contra tieranilor talhari si omoritori. In acésta le dicea domnilor: „bateti, strepugeti, omoriti pre cine puteti. Acum este unu tempu, in carele unu principiu se face mai curendu demnu de imperati'a ceriurilor prin versare de sange, decât prin rugatiune.“ Tieranii fura batuti, ér starea loru deveni mai aspra si mai infioratòria. Servilismulu éra singur'a binecuventare, ce aduse massei cei mari a poporului reformatiunea.

(Va urmá.)

Ceva despre metodu.

Barbatii de scóla totu deuna au observat si constatatu cumca ori ce instructiune, numai asia pòte avea rezultatul dorit, daca se executéza in modu intuitivu, adeca daca instruamua asia incàtu pruncii se véda séu cum se mai dice „se prinda cu man'a“ ceea ce li se propune. Se recere asia dar o instructiune „contemplativa“ a careia parti constitutive intregitoré sunt exercitiile verbale — memoriale. Incependum cu cei de antaiu si pana la cei de astadi, pedagogii au avutu diferite pareri relative la instructiune. Ideile unuia erau reformate prin altulu, éra ale acestuia preste pucinu tempu critisate si combatute pana la extremitate prin altii — si in fine chiar restornate s. m. d. De acésta nu trebue se ne miram cu — cum dice dicala: „aurulu prin focu se lamuresce“. Perfectiunea pana la carea amu ajunsu in dilele nostre cu metodele de instructiune, avemu de a-o multiam acelora frecari si lupte energiose dintre luptatorii pe terenulu pedagogico-didacticu. Basedow d. e. scris in „Elementariul“ seu acelea exercitie cari desvolta cugetul, semtiamentul si voia, adeca aceleia elemente cu cari elu éra convinsu ca pòte desvoltá spiritualu. Spriginitu si de Pestalozzi, tote studiale le-a considerat cu unele ce qualifica spiritualmente. Mai tardi invetiaceii lui Pestalozzi au plecatu totu din acestu principiu, numai ca instructiunea contemplativa au voit a-o estinde preste tote cele-alalte diferite obiecte. Astufeliu Graseru prin metodus seu contemplativu vrea se faca din scolarii sei intru adeveru „ómeni pentru vieti'a practica.“ Dupa acestea premerse, fia-mi permisu a insemná aci câteva din multele metode usitate la instructiunea in scriere si cetire. Voiu incepe cu acela dupa care m'a invetiati si pre mine ca pruncu in scóla din satu adeca:

1. Metodus de a silabisá séu alu silabisarei. Gedickle a fostu celu mai mare aparatori alu acestui metodus care insa éra forte ustenitoriu si defectuosu, va se dica ne ductoriu ls scopu. Maestri'a de a instruá dupa acestu metodus e a invetiá pre copii mai antaiu a cunoscere tote semnele

sunetelor, adeca literile in siru alfabeticu inainte, in dareptu, si pe sarite; apoi a esprimá silabe construite din singuraticele litere. Cumca acestu metodus a fostu greu, éta unu exemplu! In abecedariulu intrebuintiat pe tem-pulu meu ca copilu in scóla, la unu locu stá scrisu cuventulu „cocolosire.“ Nu voi uitá nici odata greutatea ce am intempi-nat la silabisarea acestui cuventu, precum si palmele, prinsulu de urechi si amenintierile din partea invetiatorului — cu tote ca nu eram dintre scolarii cei slabí. Mai antaiu trebuia a arata cu degetulu ori cu betiulu pe sub fia care litera, a-i dice numele, apoi a pronunciá silab'a intréga, dupa aceea a continuá totu asia la silabele urmatore observandu ca la fiacare silaba urmatore trebuiau repetate tote cele-alalte petrecute, si in fine intregu cuventulu. d. e. ca, o = co; ca, o = co, coco; el, o = lo, cocolo; es, i = si, cocolosi; er, e = re, „cocolosire“. Éta mechanismu de papagalui, pierdere de timp si multime de neplaceri! Mai tardi, Gedickle a incercat a perfectioná acestu metodus. Elu adeca veni la ideia ca nu ar fi de lipsa a esprime literile pe rondu ci numai silabele ca atari. Nici in modulu acest'a metodulu silabisarei nu fù primitu de nime si asia apuse cu totulu.

2. Metodus intonatoriu séu foneticu, carele corespunde recerintielor si principiilor pedagogico-didactice caici propune a se cunoscce mai antaiu sunetulu si apoi semnulu séu liter'a ca atare. Aoperatorii acestui metodus au fostu: Stefani, Olivier si Hofmann.

3. Metodus „scriso-cetitului“ séu „scriptolegia“ care se usiteaza astazi in fia care scóla de „Dómne ajuta.“

Prin acestu metodus, prunculu invétia de odata scri-sulu si cetitulu, de unde si ia si numele de metodus „scriso-cetitului.“ Daca óre care dintre d. d. colegi ce ocupă postulu de invetiatoriu ar fi atâtu de nefericitu a nu posiede cunoscintele de lipsa la intrebuintarea acestui metodus, eu i recomandu din totu sufletulu a repasi dela acésta cariera, pana ce va satisface acestui postulatu.

*Ezia Popu,
invet. norm. gr.-cat.*

A fi romanu

A fi romanu adeveratu:
E-unu lucru binecuventatu ;
E darulu dela Dumnedieu, —
E simtiulu sufletului meu !

A fi romanu, dar' renegatu ;
E celu mai ticalosu pecatu,
E baterea lui Dumnedieu, —
Blastemulu celu mai reu si greu !

Eu totu acea 'mi dorescu,
Ca num' atâta se traescu
Câtu voiu avea unu simtiu curatul
Se fiu romanu adeveratu !

Si daca dora 'n alu meu sînu
S'aru stinge simtiulu de romanu,
Si asi cadé 'ntr'acelu pecatu
Se fiu si eu unu regenatu :

Atunci, atunci pe astu pamantu
Se nu am locu nici de mormentu,
Ci-ajunga-me blastemulu greu,
Se pieru — batutu de Dumnedieu!!

Ionu Tripa.

D i v e r s e.

= **Parastasu.** Joi, 30. Novembre, fiindu diu'a sântului apostolu Andreiu, în biseric'a catedrala de aici s'a celebrat a liturgie și parastatu, pentru Arhiepiscopulu si Metropolitulu *Andreiu Siaguna*, la care a pontificat Preasanti'a Sa, Dlu Episcopu *Ioanu Metianu*.

= **O sabie vechia.** O însemnata descoperire pentru istoria armaturei romane, este o sabie din timpulu lui Mihaiu Viteazulu, descoperita de d. loc. colonelu Papazolu. Acestu fera de sabie, fora maneru si teaca, se afla incarcatu de rugin'a, ce timpulu a gramaditu-o in cursu de 277 ani. Literile ce se vedu pe fera sunt de auru finu, forte deschisibile, si dau inscriptiunea: „*Michailu Voivodulu Valachiei*“ slove cirilice. Acesta lama de sabie nu mai lasa nici o indoiela, pentru toti cunoscatorii, că este din timpulu lui Mihaiu Viteazulu (anii 1582—1601). Ea s'a gasit la unu strainu si adi se afla la proprietariulu ei Dlu Papazolu, ca nepretiuitu monumentu pentru toti romanii. Lungulu sabiei este de 82 centimetru, latulu de 3 centimetru si grosulu de 1/2 centimetru.

= **Romania in congresulu Orientalistilor** la Florentia. Alu patrulea congresu alu Orientalistilor s'a tienutu in acestu anu la Florentia. Din partea Romaniei, delegatulu alesu de biroului congresului si confirmatul apoi oficialminte de guvernulu romanu, a fostu Dlu B. P. Hasdeu, care la rendulu seu a recomandatul de membru pe Dlu Dr. Barbu Constantinescu. Ambii representanti ai Romaniei inscrisi in sectiunea limbistica, au presentatul congresului ultimele lor lucrari in aceasta ramura, anume Dlu B. P. Hasdeu oper'a sa „*Cuvinte din betrani*“, ér Dlu Dr. B. Constantinescu: „*Proba de limb'a si literatur'a Tiganilor*“. In privint'a acestei din urma, éca ce dice buletinulu siedintei congresului dela 17 Septembre 1878.: „D. Dr. B. Constantinescu comunica sectiunei planulu lucrarei sale despre dialectele tiganee din Romania, o lucrare in privint'a careia memoriu seu tiparit si presintatul congresului se pote considera ca o prescurtare seu embrionu. Colectiunea, cu care Dsa se occupa ofera unu interesu nu numai filologicu, dar inca linguisticu si literar. Ca proba de aceasta assertiune, dsa citesc unele passage din cantecale tiganesci cele tiparite, traducendu-le in limb'a germana si insocindu-le de observatiuni linguistice si gramaticale. Colectiunea intréga, pe care dsa o posiede deja, trece peste 3000 de cantece. Adunarea primesce cu aplause espunerea oratorelui. Vicepresedintele, profesorulu Ascoli, multimesce dlui Dr. Constantinescu pentru important'a sa colectiune, sperandu că din vast'a lucrare, cu care se occupa, vor resulta folose forte mari pentru studiile linguistice in genere si pentru aprofundarea, atat de grea inca si atat de pucinu incercata, a dialectelor tiganesci in specie.“ Cătu privesce despre Dlu B. P. Hasdeu, éca ce dice ilustrulu Angelo de Gubernatis, in „*Nuova Antologia*“ dela 15 Octombrie 1878, cea mai mare revista literara italiana: „Unu savantu alu carui eruditii este de asemenea admirabila, dar care pentru noroculu nostru, e inca viu, tineru si plinu de activitate, este profesorulu romanu Hasdeu, care a figuratu cu onore in sectiunea indo-europea a ultimului congresu alu orientalistilor. Insarcinatul de catra ministrulu instructiunii publice, George Chitiu, cu directiunea generala a archivelor statului, elu se apucă indata a clasificá documentele, si estragendu dintre ele o serie importanta de cele relative la istoria limbei romane, celu antaiu specimenu bogatu de acesta limba in a dou'a jumata a secolului XVI. si la incepulum secolului XVII, publică numeróse testuri, comentate sub reportulu paleograficu si sub celu linguisticu, in acestu din urma cu concursulu profesorului Schuchard, sub titlulu de: „*Limb'a romana vorbita intre 1550—1600*“ unu volumu de 448 pagine. Documentele sunt in cea mai mare parte, acte de investitura, concesiuni, acte de cumparatore

si de vendiare. Scrise romanesce, dar cu caractere cirilice, aceste documente ar fi fostu inchise pentru studiulu romanistilor, daca professorulu Hasdeu nu s'ar fi ingrigit d'a le dă si intr'o transcriptiune latina, adnotandu-le totodata. Mai pe de asupra, acesta prima serie a tesaurilor este urmata de doue pretiose glosare. Celu d'antaiu cuprinde unu lungu siru de glose romane, estrase de catra Hasdeu din diferite documente slavo-romane dintre anii 1536—1589, si pe care elu le comentéza mai cu séma din punctul de vedere linguisticu, dar profită in acelasi timpu de ori ce ocasiune pentru a ne procură notitie istorice si literare, pretiose pentru ori care lectoru. Si mai importantu este glosariul alu doilea, care contine unu specimenu de dictionariu etimologicu alu limbei romane, precesu de importante date bibliografice despre óre care glosare manuscrise romane. In acestu glosaru observatiunile etimologice a le professorului Hasdeu, de si pe unele din ele insusi ilustrulu filologu romanu le dă numai ca provisorie, sunt totusi astfelu, in cătu toti romanistii trebuie se ureze ca Hasdeu se intreprindia unu intregu dictionariu etimologicu alu limbei romane. Congresulu orientalistilor, conchide de Gubernatis, ne mai precură placerea d'a cunóisce pe unu destinsu filologu romanu, Dlu Dr. B. Constantinescu, care a presentatul o importanta lucrare comentativa despre limb'a si literatur'a tiganilor din Romania.“ In acestu modu, dice „*Romanulu*“ din care estragemu aceste date, la alu patrulea congresu alu orientalistilor, Romania a fostu reprezentata nu numai prin nume, ci prin nisice lucrari, care au atrasu atentiu strainilor. Trebuie se constatamu totodata, continua acelu diaru, nu fora mandria nationala, că Spania si Portugalia, multu mai vechi decatú noi pe terenulu scientificu, n'au fostu de locu reprezentate, ér pentru Grecia si Serbia biroului congresului nu-si alesese nici macar delegati.

= **Unu violinistu de 14 ani.** Diarulu „*Curierulu*“ din Iassi primește din Viena o corespondintia, că renuntului violinistu Arnold Rozenblum va sosi in curendu in orasului seu natalu Jassi. Numele acestui tineru abia de 14 ani e forte cunoscutu in Viena si in alte capitale din strainatate, unde in urm'a concertelor sale brillante si-a asiediatu numele in rendulu artistilor celor mari, pentru care conservatorulu din Viena i-a oferit antaiul premiu principalu. In diarele straine care se occupa de acestu tineru se gasesc recensiunile cele laudatore, ce recunoscute pe deplinu inaltulu si estraordinarulu talentu a-lu junelui artistu.

= **Societatea de lectura „Andrei Siaguna“** a teologilor romani din Sibiu a arangiatu o siedintă publica Miercuri in 29 Novembre st. v. in memori'a Marelui Arhiepastorului Andreiu, in sal'a mare a „seminariului andreianu“, dupa urmatoreea programa: 1. „*Romanime multu cercata*“, poesia de Z. Boiu, melodia de D. Cuntianu, esecutata de chorul vocalu. 2. „*Cuventare ocazionala*“, rostita de Mateiu Voileanu, cl. curs. III. 3. „*Sil'a*“, poesia de C. Boliacu, declamata de George Moianu, cl. curs. III. 4. „*Hor'a Griviti'a*“, poesia de V. Alesandri, melodia de Grigorie Ventura, cantata solo de Ioanu Punteanu, cl. curs III. 5. „*Capitanul Romano*“, poesia de V. Alesandri, declamata de Nicolau Borz'a, cl. curs. I. 6. „*Unele datini ale poporului romanu la Craciun*“, disertatiune de Leo Buzdugu, cl. curs. II. 7. „*Res bunarea lui Statu-Palma*“, poesia de V. Alesandri, declamata de Ioanu Gavrusiu, cl. curs. III. 8. „*Cisl'a*“, quartetu umoristicu-satiricu, de C. Golombiovski-Porumbescu, esecutatu de chorulu vocalu.

= **Dictionariu biograficu.** Diariulu „*Romanulu*“ afia că in Florentia, sub directiunea Dlui de Gubernatis se publica unu mare dictionariu alu literaturei contemporane, sub titlulu „*Dizionario biografico della letteratura contemporanea*“, cuprindendu, intre celealte 50 de notitie biografice despre scriitorii romani in viétia, dintre care cinci vor fi insocite de portrete, si anume: A. S. R. Dómna Elisa-

beta, Dora-d'Istria, d. V. Alesandri, d. M. Cogalniceanu si d. B. P. Hasdeu.

= **Care e muzic'a bisericésca cea adeverata?**
Sub acestu titlu, dlu Michaiu Bogisich, preotu romano-catholicu in Budapest, secretariul conservatoriului si a reuniunei de cantari bisericesci de acolo a publicat o brosura, in carea, dsa arata, că adeverat'a si genuin'a muzica bisericésca este *muzic'a vocala* (polifonia). Dlu Bogisich si-esprime dorint'a d'a vedé muzic'a vocala ocupandu locul cuvenit si in biseric'a apuséna.

= **Statistic'a crimelor** in Transilvania. Estragemu din „*Observ.*“: Dupa confesiuni si numerulu inchisilor dupa anii : 1860 1865 1870 1875 Suma totale

Gr.-cath.(romani si cativa tigani)	74	69	97	56	286
Gr.-resariteni (dtto. dtto.)	104	53	47	74	278
Rom.-cath. (magiari, germani)	77	51	30	24	182
Reformati (magiarii)	54	39	33	22	148
Unitariani (magiarii)	5	10	4	11	30
Luterani (sasi, ceva magiari,)	19	6	14	10	48
Israeliti	13	6	2	8	29

Crimele pentru care se condamna cupabilii la Gherla sunt : resistentia publica cu arma, vetamari trupesci, ucidere, omoru séu asasinatu, furtu, dilapidari de bani straini séu publici si insielatiune, hotia la drumuri (talharia lotria, brigandagiu), tetiunaria (care dà focu), desfrenari contra naturei, inpreunare prin fortia (sila), delicti militari. Cifrele de susu, alaturate la numerulu locuitorilor Transilvaniei, fia dupa confessiuni, fia dupa nationaliteti, sunt in adeveru batetórie la ochi intru atata, ca pre catu timpu lipsia cu totulu date statistice criminali, lumea straina aflá mare placere se afirme, că temnitiele tierei sunt pline numai de romani. Din cifre de acestea oficiai ese cu totulu altu-ceva, ce e dreptu inse, numai dela a. 1854, de candu s'au introdus si la noi codicele penale si proce-dur'a austriaca. Că döra pe romani 'iar favorá judecatoriile in partea cea mai mare ne romanii, nu va cutedia se afirma nici celu mai fanaticu nationalistu. se resumamá acestea cifre aproximativu dupa nationalitatati. Pe 1,300.000 romani si cateva dieci de mii tigani se vinu in acei 4 ani dintre 1860 et 1875, criminali 564. Pe 500,000 magiari si cateva mii germani 360. Pe 160 mii sasi si vreo 20 mii magiari (luterani) 49. Pe circa 14 mii evrei 29 criminali.

† (**Necrologu.**) Subsemnati venimu a ne impliní o durerosa datoria de Romani, crestini si respective colegi, anuncianu că **Teodoru Petrisor**, zelosulu si activulu profesore dela gimnasiulu din Blasius, dupa unu morbu de siepte septemani (abscesu in stomachu) a repausatul astadi, la orele 6 din di, in spitalulu civilu de aici, in etate de 33 de ani. Inmormantarea va avé locu Sambata in 7 ale curentei la orele 2½ dupa amédi. Conductul va pleca dela spitalulu civilu spre cimiteriulu greco-catolicu, unde osamintele dece-datului se voru depune pentru repausulu eternu. Parastasul se va tiené Dumineca, la 8 ale curentei, in biseric'a greco-catolica din suburbium de josu. Sâbiiu, 4 Decembre nou 1878.
I. V. Russu, N. P. Petrescu, V. Fetri.

† (**Necrologu.**) Subscrisulu aducu la trist'a cuno-sciintia numerosiloru consangeni, amiciloru si cunoscutiloru cumea crud'a si tiran'a mórté éra ni rapi pre unulu dintre cei mai escelenti si bravu inventatoriu pre **Georgiu Biberea**, densulu a functiunatu 13 ani ca inventatoriu, si in etate de 33 de ani in 19 Noembre v. a. c. in urm'a unui morbu greu de pieptu si-a datu sufletulu in manile creatoriului, lasandu orfane dóue fete. Remasitiele pamentesci cu tota onórea cuvenita s'au depusu la odihn'a eterna in cimiteriulu gr. or. din Ghiladu. Fie-i tierin'a usiora si memor'a neuitata. Petromanu in 23/XI. 1878. **Stefanu Demetroviciu**, inventatoriu.

= (**Bibliografie.**) A esitu de sub tipariu si se afla de vendiare la autorele : „*Esercicie intuitive, manualu pentru inventatorii scólelor poporale romane*“, de Ioanu Tuducescu, inventatoru iu Lipova. Pretiulu 30 cr. exemplariulu.

Concurs.

1—3.

Pentru statiunea inventatorésca din comun'a **Gladna-romana**, protopresbiteratulu Fagetului, se escrie concursu pona la **31 Decembrie**, 1878.

Emolumintele sunt: Salariu anuale 170 fl 20 meti de grâu; 20 meti de cururusu; 8 fl pausial de scrisu; 10 orgii de lemn din care are a se incaldí si scól'a; cortelul liberu cu gradina de legumi si 2. jugere livada (fenatiu.)

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si adresá recursele, instruite conformu stat. org. cu atestatele necesare, — comitetului parochialu, si a-le trimite D. protopopu **Atanasiu Ioanoviciu** in Fagetu pona la terminulu prefeptu.

Gladna-romana in 24 Novembre 1878.

Comitetulu parochialu gr. or.

In contilegere cu protopopulu tractualu.

1—3.

Pentru ocuparea vacantei statiuni inventatoresci din **Seceniu**, protop. Fagetului, cu salariu anuale, in urmarea decisiunei Venerab. cons. diecesanu Nr. 20 ex 1877 din fundulu generalu diecesanu 40 fl v. a. dela comuna 150 fl banii si 40 cara de lemn, din care are a-se incaldí si scól'a; quartiru liberu cu gradina de legumi, — prin acést'a se escrie concursu pona la **17 Decembrie** a. c. candu se va tienea si alegerea. Recurrentii si-vor tramite recursele sale, instruite conformu stat. org. D. protopresbiteru **Atanasiu Ioanoviciu** in Fagetu.

Seceniu in 20 Novembre 1878.

Comitetulu parochialu gr. or.

In contilegere cu protopresbiterulu tractualu.

1—3.

Pentru parochi'a vacanta din comun'a **Bacovetiu**, protopresbiteratulu Fagetului, se escrie concursu pona la **26 Decembre** 1878.

Emolumentele sunt: folosirea unei sesiuni de pamentu, biru si stol'a usuata dela 130 de case.

Doritorii de a ocupá parochi'a acésta suntu avisati asi ascerne recursele loru bine instruite prescriseloru stat. org. bisericescu Pré O. D. **Atanasiu Ioanoviciu** in Fagetu.

Bucovetiu in 25 Novembre 1878.

Comitetulu parochialu gr. or.

In contilegere cu protop. tractualu.

1—3.

Pentru ocuparea vacantei parochii din **Seliste**, in protopiatulu Todvaradie se escrie concursu pana in **31 Decembrie** a. c. candu se va tiené si alegerea.

Emolumintele ei suntu: 10 jugere de pamentu estravilanu, 2½ jugere de intravilanu cu locuinti'a parochiala, dela 60. numere de case câte un'a mesura de cucurudiu sfermatu si stol'a usuata.

Recentorii se-si tramita recusele sale provedinte cu documintele necesarii pana la terminulu defiptu, — la oficiul protopopescu in Totvaradie, per Soborsin, — adresate fiindu catra comitetulu parochialu din Seliste.

Seliste, in 19. Noemvrie, 1878.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu: **Iosifu Belesiu**, protopopulu Totvaradie.

1—3.

Se escrie concursu pentru unu postu de capelanu pre langa neputinciosulu parochu din **Petrila**, Ioan Popoviciu, protopresbiteratulu Bisericei-albe, comitatulu Carasiu, conformu parintescei ordinatiuni consistoriale cu dto. 21. Septembre a. c. Nr. 572 bis. cu terminu pana in **17. Decembro a. c.** stilulu vechiu in care diua va fi si alegerez.

Emolumintele suntu : a) a treia parte din sesiunea parochiala, b) atreia parte din intregulu venitu stolaru, c) precum si atreia parte din biru in cucurudiu dela 150 de case.

Doritorii de a ocupá acestu postu de Capelanu suuu avisati a-si trimite recursele loru bine instruite conformu statutului org. beseriescu, Prea On. Domnu Iosifu Popoviciu in Jam, adresate Comitetului paroch. ,si recurrentii avendu in vre-o Dumineca ori serbatore a-se presentá in s. biserica, pentru de a-si areta desteritatea in cantarile bisericesci si tipicu.

Petrila 29. Septembre 1878. s. v.

Comitetulu parochialu.

In intielegere cu Protopresbiterulu tractualu.

2—3.

Concursu pentru ocuparea definitiva a statiunei invetiatoresci din comun'a **Misica**, — inspectoratulu Siepreusului, comitatulu Aradului, cu terminu de alegere pe **27. Decembro** 1878.

Emolumintele suntu: 1. In bani gata 160 fl. v. a. 2. 10 cubule grâu si 6 cubule cucuruzu si 59 magi de fenu rescumparate cu bani gata de comun'a, 3. 12 orgii de lemn din care se va incaldi si scol'a, 4. 13 iugere de pamantu parte aratoriu parte fenatiu, 5. pascu de 3 iugere, 6. cortelul liberu cu intravilanu de 800 org. □, 7. accidentiele dela inmormentari si diurne la conferintie.

Doritorii de a fi alesi, au asi substerne recursele loru, proviedute cu testimoniu preparandialu si de cunificatiune, pre cum si alte atestate despre ubicatiunea si purtarea loru morală si politica, adresate comitetului parochialu, — la subsemnatulu inspectoru scolariu, pana in 21 Decembrie in Spreusiu (Seprós). Cele intrate mai tardi nu se voru luá in consideratiune!

Recentintii suntu poftiti ca pana la di'a alegerei se se prezinte in vre-o dumineca seu serbatore in fac'la locului la santa biserica, pentru de-asi aratá desteritatea in tipicu si cantari.

Misica la 12 Novembre 1878.

Mihaiu Sturza,
inspectoru scolariu.

In contielegere cu comitetulu parochialu din Misica.

3—3.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci din comun'a **Folia**, protopresbiteratulu Jebeliului, Cottulu Timisiului, se escrie concursu cu terminu pana la **25 Decembrie 1878**. —

Emolumintele suntu: in bani gata 140 fl. 11 jugere de pamantu aratoriu, 10 meti de grâu, 10 meti de cucuruzu, pentru conferintiele invetiatoresci 10 fl. 6 cloftori de paie din care are ase incaldi si scol'a, si cortelul liberu cu gradina pentru legumi. —

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de a si tramite recusele sale instruite conformu dispusetiunilor stat. org. si ale substerne Reverendisimului D. protop. Aleșandru Ioanoviciu in Jebeliu, avendu in vre-o dumineca ori serbatore a se presentá in biserica pentru de a-si aratá desteritatea in tipicu si cantarile bisericesci.

Folia in 13. Novembre 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protop. tractualu.

2—3.

Pe bas'a decisului consistorialu ddtulu 21. c. Nr. 2392. B. se escrie concursu, cu terminu de alegere pe diu'a de **10. Decembrie. a. c.** pentru postulu de capelanu, langa emeritulu parochu din **Cutina**, Antoniu Galiciu.

Capelanulu va ave se conduca intrég'a parochia éra dupa mortea deficientului acolo parochu, dinsulu urmeza de parochu — fara a mai cadé sub alta alegere.

Dotati'a capelanului va fi: 15 jugere de pamantu, diumetate din accidentiele stolari, si diumetate din birulu, de cate un'a mesura de cucurusu in bombe, dela 154. de case.

Dela recurrenti se recere se fie absolvit celu pucinu 6. classe gimnasiali, si se fie provediuti cu testimoniulu de calificatiune.

Recursele se se trimita parintelui protopopu Georgiu Cratiunescu in Belincez, per Kiszetó.

Cutina, 19. Novembre 1878. Comitetului parochialu.

In contielegere cu mine: **Georgiu Cratiunescu**, protopopu tract.

2—3.

Amesuratul decisului ven. consistoriu eparh. de sub Nr. 487 bis. se publica concursu nou pentru intregirea definitiva a parochiei vacante din comun'a **Slagna** protopresb. Caransebesiului cu terminu de **14 dílo** dela 1. publicare societatu.

Dotatiunea se cuprinde din folosirea unei sesiuni complete de 32 jug., birulu anualu dela 51 fumuri de case a 42 cr, stol'a indatinata si folosirea unei case parochiale cu 2 incaperi si gradina de legume.

Cei ce voescu a reflectá la postulu acest'a au a-si adresá petitiunile instruite in sensulu stat. org. si normativeloru cons. pana la numitulu tarminu la sinodulu parochialu prin scaunulu protopresbit.

Slagna in 19. Novembre 1878. Comitetulu parochialu.

In contielegere preaon. d. protopresbiter tractualu.

2—3.

Se escrie de nou concursu pentru deplinirea parochiei vocante din **Grosi** in protopopiatulu Totvaradiei, cu terminu pana in **17. Decembrie**, a. c. st. v. candu se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt: diumetate sessiune parochiala, dela 120. Nr. de case cate un'a mesura cucuruzu sfarmatul si stol'a indatinata.

Recentintii suntu avisati, recursele loru proviedute cu documintele recerute a le substerne la adres'a oficiului protopopescu concerninte in Totvárad — per Soborsin.

Grosi, in 15. Noemvrie, 1878. Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **Iosifu Belesiu**, protopopulu Totvaradiei.

2—3.

Din lips'a recentiloru neputendu-se deplini postulul de parochu in comun'a **Troiasiu** — protopopiatulu Totvaradiei, pentru care s'a fostu publicatu concursu in Nrii 16. 17. si 18. cu foiei „Bisericea si scola“ din a. c., asia cu acésta se publica de nou concursu cu terminu pana la **24. Decembrie**, a. c. candu se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt: diumetate de sessiune parochiala, casa parochiala cu gradina, dela 80. Nr. de case cate un'a mesura cucuruzu sfarmatul si stol'a indatinata.

Recentintii au a-si asterne suplicele loru cu documintele prescrise pana la diu'a mai susu insemnata la adres'a oficiului protopresbiteralu concerninte in Totvárad — per Soborsiu.

Troiasiu in 20. Noemvrie, 1878. Comitetulu parochialu.

In contelegere cu: **Iosifu Belesiu**, protopopulu Totvaradiei.